

КОМП'ЮТЕРНІ ПРИСТРАСТІ

Дослідженням проблем, які виникають у родині на ґрунті пристрасті дітей до комп'ютера, зайнялися Зоряна й Ніна Некрасови — мати й дочка, педагоги й журналісти, постійні автори журналів «Счастливые родители», «Сама», «Лиза. Мой ребенок», «Домашний очаг» та ін.

Комп'ютерної проблеми не існує... Є проблеми взаємин з однолітками та проблеми спілкування в родині»,— стверджують Зоряна й Ніна Некрасови. «Ми дали можливість висловитися дітям і дорослим, фахівцям у різних галузях і фанатичним юзерам. Зібрали чимало реальних випадків, коли комп'ютерно-телевізійний фанатизм було переборено. Написали безліч тестів, практикумів, ігор, спільних занять. Опитали сотні людей... Із впевненістю можемо стверджувати, що просто так ніхто у віртуальний світ з головою не поринає. Це найчастіше — легке розв'язання життєвих проблем».

Таким чином вічній батьківській проблемі (що таке комп'ютер — лютий ворог чи найкращий друг, корисне дозвілля чи небезпечна пристрасть; чому в багатьох родинах виникає проблема «відтягнути дитину від комп'ютера») автори цієї книги дали зовсім нове звучання.

У наш час уберегти дитину від цифрових технологій просто неможливо. Та й не потрібно, адже майбутнє — за комп'ютером. Але при цьому не можна забувати про те, що дитина надчуттєва й піддана впливу будь-якого медіаносія (це зумовлено низкою психологічних особливостей). Це стосується і телебачення, і стільникових телефонів, і — особливо — комп'ютерів. На їхньому рахунку — порушення постави, ослаблення зору, безсоння, головні болі, перенапруження, шкідливе випромінювання, емоційна залежність, проблеми із суглобами рук і багато іншого.

Найочевидніша перешкода на шляху до розв'язання питання — самі діти. Ніхто з них не здатний добровільно розлучитися з розумною іграшкою. Батьки забороняють, умовляють, плачуть, лаються, мучать себе й дитину, але все марно.

У новій книзі Некрасових — «Як відтягнути дитину від комп'ютера й що з нею потім робити» (яку ми наполегливо радимо прочитати і педагогам, і психологам, і батькам) із перших рядків читач натрапляє на парадоксальну, здавалося б, ідею авторів: «...ми виявили, що комп'ютерної проблеми не існує!»

Існують два табори: дорослі, які, турбуючись про здоров'я молодого покоління, у той же час болісно оберігають свій авторитет, та їхні діти, які шукають і знаходять у комп'ютері те, чого їм не вистачає в реальному житті. Придушення не приводить ні до чого гарного, позбавлення кишенькових грошей підштовхне до пошуку «альтернативного» джерела фінансування, батьківський бойкот, по суті,— звичайне потурання. Виходить, що горезвісна «комп'ютерна проблема» — лише проблема взаємин.

Можливі помилки дорослих у цьому окремому напрямі виховання •— рятуванні дитини від комп'ютерманії. Нескінченні ігри, Інтернет з його] віртуальними знайомствами, аукціонами, порносайтами — чому все це так притягує підлітків? Відповісти однозначно не можна — новизна, самореалізація, зміцнення особистісного статусу, втеча з реальності, нарешті — вираження протесту. Володіння комп'ютером — прагнення «бути як усі». Ігри — можливість відчути себе хазяїном не тільки власного життя, але й хазяїном життя оточуючих. Інтернет — причетність до чогось глобального (численні знайомства, анонімність, яка дозволяє створити для себе будь-який образ, нове життя, новий вигляд та ім'я). А ось чому хлопець віддає перевагу комп'ютеру, нехтуючи можливістю живого спілкування, у тому числі з мамою й татом,— запитання до самих батьків, чи не так?

Конфліктні ситуації різноманітні, залежать від безлічі елементів, і не завжди причини лежать на поверхні. З'ясувати їх допоможуть психологічні тести. Вони досить прості й не вимагають знання психології. А може, ви, самі подаєте приклад комп'ютерної та телезалежності своїй дитині?

Перш ніж «відривати» дитину від комп'ютера, дорослим слід визначитися щодо власної позиції! стосовно використання комп'ютера, інакше змінити конфліктну ситуацію (якщо вона вже сталася в родині) неможливо. Так, ціле покоління виросло на квестах і стратегіях, що навіть корисно деякою мірою. Але де гарантія, що саме ваша дитина, з дитинства «підсівши» на комп'ютер, вчасно опам'ятається та повернеться в реальний світ, і негативні наслідки цього захоплення не позначаться на її здоров'ї та психіці? Таких гарантій не існує. Віртуальний світ притягує людину тоді, коли тут, у реальному світі, вона не знаходить найважливішого для себе.

Не слід боротися ані із власними дітьми, ані із собою! Будь-яка боротьба задалегідь приречена. Хоча б тому, що в боротьбі неминуче з'являються переможці й переможені. А якщо врахувати, що ви живете разом, більшу частину життя проводите поруч одне з одним, то чи варто перетворювати територію квартири на окопи? У житті є чудові приклади виховательської спритності — наприклад, мама, яка змогла зробити так, щоб для сина-підлітка комп'ютерні ігри стали не розвагою, а способом заробляти, професією. І «ігроманію» як рукою зняло. Або про дівчину, що подолала справжню залежність від Інтернету, коли зрозуміла, що втратила коханого.

Досвід інших батьків переконливо доводить, що не обов'язково силою відтягати дитину від комп'ютера, можна регламентувати роботу за ним, можна «підкинути» дитині нове захоплення, можна просто нагадати про друзів, які чекають на неї. Але що обов'язково потрібно робити, так це дотримуватись загальних заходів безпеки. Спеціальні тренінги та вправи, правила організації робочого місця описані в книзі «Як відтягнути дитину від комп'ютера й що з ним потім робити». Там же наведено наукові факти, своєрідні «жахалки» про вплив улюблених плеєрів, телевізорів, ПК, мобільників на організм, а також попередження про ймовірні неприємності, про які багато хто навіть не підозрює.

Наприклад, небезпечні знайомства в Інтернеті, сумнівні пропозиції в чатах, секти та інші незаконні об'єднання, куди може потрапити підліток, забувши про реальність.

Розв'язуючи «комп'ютерну проблему» слід враховувати, що різні вікові періоди вимагають неоднакових виховних підходів. Так, трирічні малята наслідують стиль поведінки героїв мультиків і реклами, п'ятирічні діти починають наслідувати батьків, а підлітки вбудовуються в молодіжну субкультуру. Це допоможе отримати відповіді на запитання: яку першокласника сформувалася звичка постійно дивитися телевізор, чому радіє малюк, дивлячись, як знущаються над тваринами, і чому в підлітка такі величезні рахунки за телефон.

Не забувайте, шановні мами й татусі, що виховання слід починати із себе. До того ж варто скористатися «Правилом 3 П»: поступово, постійно, послідовно. Повертайте дитину до реального життя, показуйте його фарби й радощі. Учть «боротися» і підлаштовуватися під обставини й колектив на власному прикладі. Просто частіше спілкуйтеся — не «у справі», а просто так, тому що вам приємно бути разом. Намагайтеся крокувати поруч із дитиною дорогою життя — і їй не доведеться втікати у віртуальний світ.